

STADSWANDELING

HIGHLIGHTS HAARLEM

3,9

KILOMETERS

80

MINUTEN

33

LOCATIES

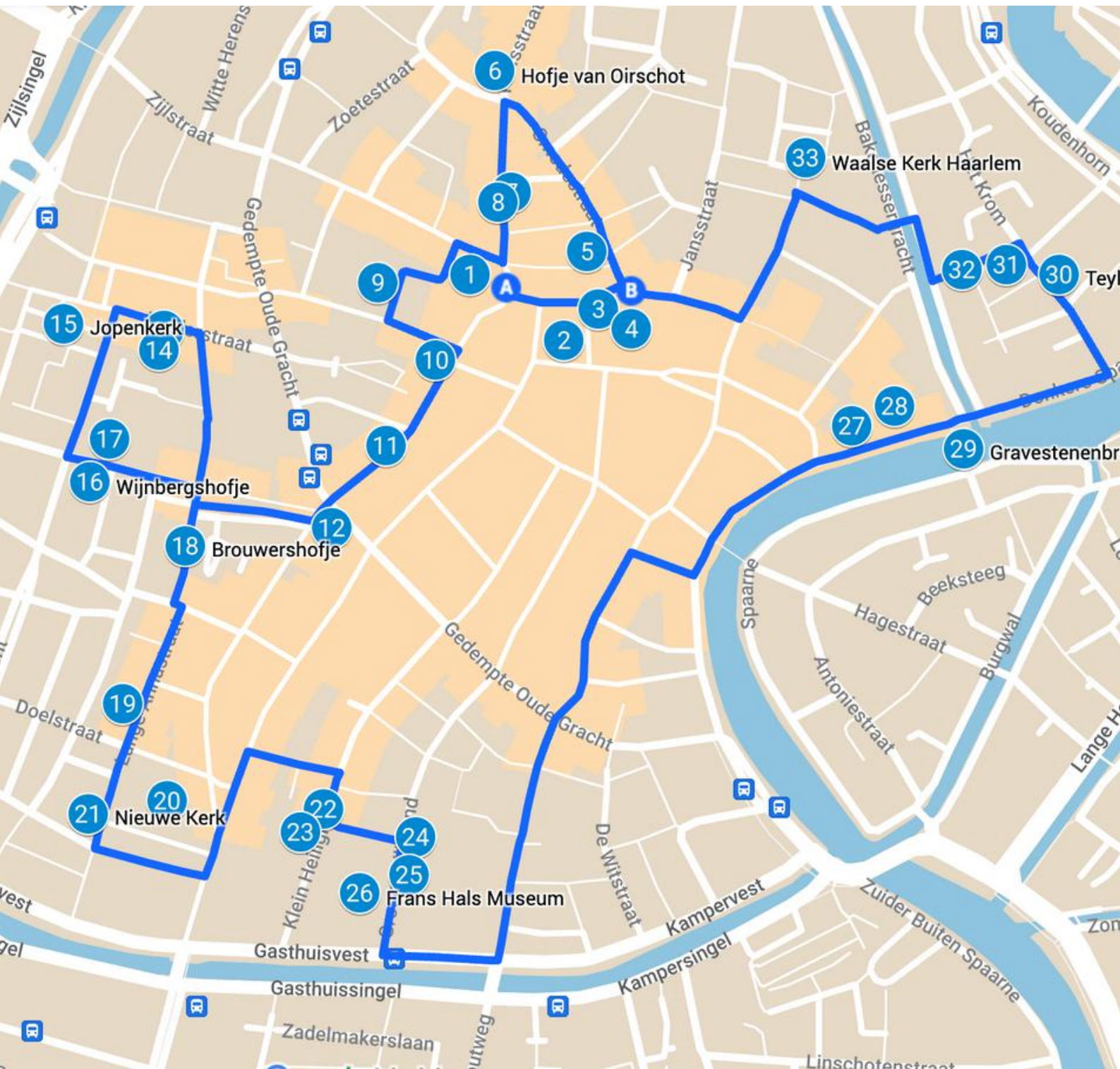
- 1 Stadhuis | Grote Markt 19
- 2 Vleeshal | Grote Markt 18
- 3 Vishal | Grote Markt 20
- 4 St Bavokerk | Grote Markt
- 5 Hoofdwacht | Grote Markt 17
- 6 Hofje van Oorscot | Kruisstraat 44G
- 7 Corrie ten Boomhuis | Barteljorisstraat 19
- 8 Beeldje Malle Babbe | Barteljorisstraat
- 9 Prinsenhof | Prinsenhof 7
- 10 Huis van Schagen | Koningsstraat 18
- 11 Geboortehuis Nicolaas Beets | Koningsstraat 38
- 12 Drogisterij A.J. van der Pigge | Gierstraat 3
- 13 Kloveniersdoelen | Zuiderstraat 12
- 14 Zuiderhofje
- 15 Jopenkerk | Gedempte Voldersgracht 2
- 16 Wijnbergshofje
- 17 Hofje van Loo | Barrevoetstraat 7

- 18 Brouwershofje | Tuchthuisstraat 8
- 19 Hofje van Guurtje van Waal | Lange Annastraat 40
- 20 Proveniershof | Grote Houtstraat 140
- 21 Nieuwe kerk | Nieuwe kerkplein
- 22 Blokshofje | Klein Heiligland 50
- 23 Vrouwe en Antonie Gasthuis | Klein Heiligland
- 24 Museum Haarlem | Groot Heiligland 47
- 25 St Elizabeth Gasthuis | Gasthuisvest 47
- 26 Frans Halsmuseum | Groot Heiligland 62
- 27 De Waag | Damstraat 29
- 28 Teylers museum | Spaarne 16
- 29 Grevestenerbrug
- 30 Teylerhofjesstraat
- 31 Bakenesserkerk | Bakenesserstraat 11
- 32 Gemeentelijk monument Christelijke School |
Vrouwestraat
- 33 Waalse Kerk | Begijnhof 28

STADSWANDELING

HIGHLIGHTS HAARLEM

STADSWANDELING

Deze stadswandeling start bij het Stadhuis op de Grote Markt in Haarlem. Op de Grote Markt vind je verder de Vleeshal, de Vishal, de Grote of St Bavokerk en de Hoofdwacht.

Op de locatie van het stadhuis stond eerst een jachtslot van de graven van Holland en een in 1296 gesticht dominicanenklooster. Het jachtslot, dat dienstdeed als militair en bestuurlijk centrum, werd in de 14de eeuw door brand verwoest. Het stadhuis met kantelen en een toren, werd in 1370 op dezelfde plaats opgericht.

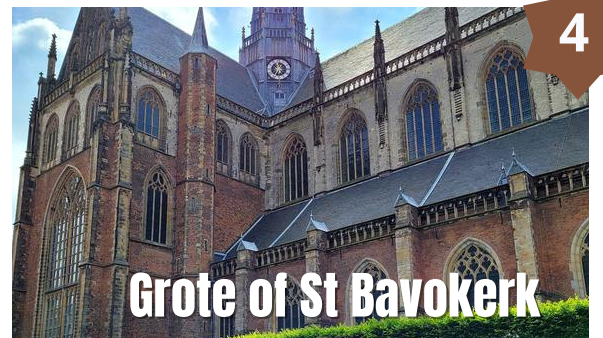

De vleeshal is een historisch gebouw waarin tegenwoordig locatie Hal van het Frans Hals Museum is gevestigd. Hier bevindt zich de moderne collectie.

De Vishal is een expositieruimte van de gelijknamige kunstenaarsvereniging aan de Grote Markt in Haarlem, direct naast de Grote of Sint-Bavokerk. Het gebouw doet dienst als een gratis toegankelijke expositieruimte voor wisselende tentoonstellingen van beeldende kunstenaars uit Haarlem en daarbuiten

De Grote of St.-Bavokerk is een laatmiddeleeuws kerkgebouw. Hij was tot de Reformatie gewijd aan Sint-Bavo. De middeleeuwse kruiskerk is opgetrokken in de Brabants gotische bouwstijl. Op de kruis van transept en schip staat een ruim 78 meter hoge houten, met lood bedekte, laatgotische vieringtoren. De kerk behoort tot de 'Top 100 van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg' uit 1990. De kerk werd gebouwd voor de rooms-katholieke eredienst. In 1559 werd ze de kathedraal van het nieuw opgerichte bisdom Haarlem. Als gevolg van de Reformatie namen de protestanten in 1578 het bedehuis over. Op Sacramentsdag van dat jaar bestormden calvinisten de Sint Bavo.

STADSWANDELING

5

De Hoofdwacht is een van de oudste monumenten van Haarlem. In de zijgevel nog restanten uit de 13de/14de eeuw. Mogelijk het eerste stadhuis van Haarlem. De aanduiding hoofdwacht verwijst naar de functie die het waarschijnlijk 13e-eeuwse gebouw vanaf de 18e eeuw had voor de schutterij die als stadwacht fungeerde. Het gebouw is een rijksmonument.

Verlaat de Grote Markt via de Smedestraat. Loop de Smedestraat helemaal uit en aan het eind kom je bij het hofje van Oirschot.

Dit hofje is gesticht uit nalatenschap van Wouterus van Oorschot op de plaats van het voormalig H. Geesthuis en -kerk. Gebouwd in 1769.

6

Loop terug via de Barteljorisstraat. In deze straat vind je het Corrie ten Boomhuis en passeer je het beeldje van Malle Babbe.

7

Het Corrie ten Boom Museum aan de Barteljorisstraat 19 in de Noord-Hollandse stad Haarlem is een museum ter nagedachtenis aan Corrie ten Boom. Van 1837 tot 1944 was in het pand de klokken- en horlogewinkel van de familie Ten Boom gevestigd. Het huis daarboven werd bewoond door de familie, laatstelijk door Casper ten Boom en zijn ongehuwde dochters Betsie en Corrie. Casper Ten Boom was als horlogemaker internationaal bekend. Het huis had de bijnaam B ej e, verwijzend naar de Barteljorisstraat. Het was een schuilplaats voor joden in WO II.

STADSWANDELING

Een bronzen sculptuur van Malle Babbe is te vinden in de Barteljorisstraat in Haarlem, het beeld is uit 1978 en is van Kees Verkade. Verkade heeft Malle Babbe afgebeeld gelijkend op de figuur op het schilderij van Frans Hals.

8

Loop de Barteljorisstraat uit en ga aan het eind rechts naar de Zijlstraat. Ga direct weer naar links en loop via Het Pand naar het Prinsenhof.

9

Prinsenhof

Het Prinsenhof is een gebouw in het centrum van de stad tegenover de Hortus Medicus aan het Prinsenhof. Oorspronkelijk maakte het gebouw deel uit van het Predikherenklooster, ook wel Jacobijnenklooster of Dominicanenklooster genoemd. Het gebouw kreeg vanaf 1590 de functie van logement voor de stadhouder en is hierbij in het complex van het Stadhuis van Haarlem opgenomen. In 1708 vestigde zich op de eerste verdieping de bibliotheek van Haarlem.

Ga aan het eind van Prinsenhof linksaf naar de Jacobijnestraat. Ga de eerste straat rechts, dit is de Koningstraat. Je komt langs het Huis van Schagen en het geboortehuis van Nicolaas Beets.

Het huis van Schagen is vernoemd naar Johan van Beyeren van Schagen die het huis tussen 1584 en 1601 bewoonde en belangrijk liet verbouwen. In oorsprong is het een middeleeuws huis. Het toegangspoortje is uit 1631. In 1881 werd het ingrijpend verbouwd en uitgebreid tot schoolgebouw annex klooster.

Huis van Schagen

10

STADSWANDELING

11

Nicolaas Beets werd geboren in een huis aan de Koningstraat in Haarlem, waar zijn vader apotheker was. In 1948 werd een plaquette ter herinnering aan zijn geboorte onthuld.

Na ongeveer 200 meter passeer je Drogisterij A.J. van der Pigge aan je linkerhand. Vervolg je route door tegenover de drogisterij de Botermarkt op te lopen. Aan het eind van de Botermarkt ga je rechts naar de Gasthuisstraat. Loop deze uit en ga aan het eind links naar de Zuiderstraat. Hier vind je de Kloveniersdoelen en het Zuiderhofje.

In 1849 werd door Antonie van der Pigge een 'affaire in droogerijen en specerijen' opgericht aan de Gierstraat. Antonie van der Pigge had uitsluitend dochters en zijn oudste dochter Anna trouwde met Joannes van Os. Sindsdien is het bedrijf in de familie Van Os gebleven. Inmiddels is de zesde generatie in het bedrijf aan het werk. Het pand van Van der Pigge wordt aan drie kanten ingesloten door het pand van Vroom en Dreesmann Haarlem. Bij de bouw van het warenhuis in 1929 weigerde de drogist het pand te verkopen, waardoor het grootwinkelbedrijf genoodzaakt was haar bouwplannen aan te passen. In februari 2015 ging V&D failliet.

12

13

Het hoofdgebouw stamt uit 1562. Het werd door steenhouwer Frederik Jansen gebouwd als zetel voor een der Haarlemse schutterijen. Het overwelfd poortje uit 1612 geeft toegang tot het ouder doelveld. Nu is er de stadsbibliotheek gevestigd, de nieuwbouw is uit 1972.

STADSWANDELING

Dit hofje werd gesticht in 1640 door Jacques van Damme. In 1891 is het oude hofje afgebroken en geheel vernieuwd, waarbij tevens de woningen aan de straatzijde werden gebouwd. Beperkt toegankelijk.

Ga links naar de Gedempte Voldersgracht en je loopt langs de Jopenkerk.

15

De Vestekerk werd in 1910 in gebruik genomen als de Vrijzinnig Hervormde Kerk is een kerkgebouw in het centrum van Haarlem aan de Vestestraat en Gedempte Voldersgracht. In 1958 werd de naam gewijzigd in Jacobskerk. De kerk staat ook bekend als de Raaskerk, Wijnkerk en Artellkerk. Het gebouw is in april 2010 verkocht aan Jopen BV, een lokale Haarlemse brouwer. Sinds 11 november 2010 is de gerestaureerde en omgebouwde Vestekerk omgedoopt tot Jopenkerk en biedt het onderdak aan een brouwerij van speciaalbieren, café en restaurant.

Ga bij de Keizerstraat wederom naar links. Hier vind je het Wijnbergshofje en Hofje van Loo.

Rond 1662 heeft een doopsgezinde gemeente het huis "de Wijnberg" ingericht tot hofje. Bij de ingrijpende verbouwing in 1872 bleef van dit oude hofje alleen het achterhuis (oorspronkelijk regentenkamer) gespaard

STADSWANDELING

17

Hofje van Loo

Dit hofje werd gesticht in 1489 door Sijmon van Loo en overgedragen aan de Gasthuismeesters van het Elisabeth Gasthuis. Het werd gerestaureerd in 1963. In 1984 werd het door het St Elisabeth Gasthuis overgedragen aan het St. Jacob's Godshuis. Na grondige restauratie, werd het in 1987 heropend.

Ga rechts naar de Tuchhuisstraat en loop langs het Brouwershofje.

Het brouwershofje werd gesticht in 1472 door Jacob en Katharina Huyge Roeper en overgedragen aan het Brouwersgilde. Het werd bij de stadsbrand van 1576 verwoest en herbouwd in 1586. In 1930 werd het gerestaureerd, Beperkt toegankelijk.

18

Brouwershofje

Loop de Tuchhuisstraat uit en vervolg je weg naar de Lange Annastraat. In de Lange Annastraat passeer je het hofje van Guurtje de Waal aan je rechterhand en even verderop Proveniershof en de Nieuwe Kerk.

19

Hofje van Guurtje de Waal

Dit hofje werd in 1616 gesticht door Guertie Jansdr. de Wael, dochter van een rijke textielhandelaar. Guertie stichtte het hofje op het erf van haar huis. Het was bedoeld voor gereformeerde weduwen en gereformeerde oude vrijsters. Guertie bestuurde het hofje de eerste twaalf jaar zelf. Haar achterneef Jan de Wael, de burgemeester van Haarlem, was er regent en liet in 1661 het hof vergroten van zes naar acht kamers. Ook liet hij een toegangspoort bouwen met boven de poort het wapen van de familie De Wael. Het huis in de poort was de woning van de opzichteres. Het hofje werd grotendeels vernieuwd in 1783. In de jaren tachtig van de 20ste eeuw werden de acht kleine huisjes samengevoegd tot vier woningen.

STADSWANDELING

Het Proveniershof is een hofje in Haarlem, gelegen aan de drukste winkelstraat van Haarlem. Het Proveniershof heeft wel de vorm van een hof, maar is anders dan 'gewone' hofjes niet gesticht door een gilde, een rijke particulier of een kerk. De naam Proveniershof dankt het hofje aan het feit dat hier tot 1866 een Proveniershuis te vinden was. In het voormalige Proveniershuis zijn nu appartementen gebouwd.

21

De Nieuwe Kerk stamt uit 1649 en geldt als een van de bijzonderste kerkgebouwen die na de Reformatie voor de protestantse eredienst zijn gebouwd in Nederland. De Nieuwe Kerk was in Haarlem het eerste stenen kerkgebouw dat speciaal voor de protestanten werd gebouwd; tot dan toe hadden de Haarlemse gereformeerden alleen gebruikgemaakt van een houten – sinds lang gesloopte – preekshuur buiten de stadswallen én natuurlijk de kerkgebouwen die in de middeleeuwen waren neergezet voor de rooms-katholieke eredienst.

Na de Nieuwe Kerk ga je linksaf naar de Korte Houtstraat. Deze loop je uit en aan het eind ga je links naar de Grote Houtstraat. Loop door tot de Cornelissteeg aan je rechterhand. Loop deze steeg uit. Aan het eind van de steeg ga je rechts. Hier kom je bij het Blokshofje.

Het blokshofje is in oorsprong een 17de-eeuws hofje dat onder toezicht stond van het ernaast gelegen Oude Weeshuis der Doopsgezinden. Beide instellingen behoorden tot de Doopsgezinde gemeente van de Blok. Tot 1968 als hofje in gebruik geweest

STADSWANDELING

Na het blokshofje sla je linksaf naar Nieuw Heiligland. Maar niet voordat je een klein stukje rechtdoor het Vrouwe en Antonie Gasthuis hebt bewonderd. Loop Nieuw Heiligland uit. Je loopt af op het museum Haarlem. Ga rechtsaf en je passeert het Sint Elisabeth Gasthuis en Frans Hals Museum.

23

Vrouwe en Antonie Gasthuis

Het Onze Lieve Vrouwengasthuis en Sint Antoniegasthuis waren stichtingen voor logies van pelgrims. Zij werden in 1787 verplaatst naar dit hofje. Het hoofdgebouw komt uit 1648, de zijvleugels uit ca 1730.

Museum Haarlem is een museum over de historie en het culturele erfgoed van Haarlem en Zuid-Kennemerland. Het stadsmuseum is gevestigd in het historische centrum van Haarlem aan het Groot Heiligland 47, schuin tegenover het Frans Hals Museum en naast het ABC Architectuurcentrum Haarlem.

24

Museum Haarlem

25

Sint Elisabeth gasthuis

Hier staat een reeks proveniershuisjes van het vroeger erachter gelegen St Elisabeth's gasthuis. Het waren oorspronkelijk 20 in aantal en ze werden gebouwd rond 1610. Begin 1900 werd het uitgebroken t.b.v. het ziekenhuis, waarbij de voorgevels behouden bleven. In 1974 gerestaureerd,

Het Frans Hals Museum (vroeger Stedelijk Museum van Haarlem) is opgericht in 1862 en staat bekend als "museum van de Gouden Eeuw". De collectie is gebaseerd op de rijke verzameling van de stad zelf, die vanaf de 16e eeuw is opgebouwd. Het museum bezit honderden schilderijen, waaronder meer dan een dozijn van Frans Hals, aan wie het museum zijn naam dankt. De collectie van de Gouden Eeuw bevindt zich in de locatie Hof aan het Groot Heiligland, met als kern het voormalige Oudemannenhuis uit de 17e eeuw.

26

Frans Hals museum

STADSWANDELING

➤ Aan het eind van Groot Heiligland ga je naar links naar de Gasthuisvest. Ga vervolgens direct de eerste links. Je loopt nu in de Kleine Houtstraat. Loop ongeveer 350 meter door de Kleine Houtstraat en ga dan naar rechts naar de Turfsteeg. Aan het eind van de Turfsteeg ga je links en vervolg je je weg over de Spaarne. Na een kleine 200 meter, vind je aan je linkerhand de Waag en direct ernaast Teylers Museum. Tegenover Teylers Museum vind je de Gravenstenenbrug.

27

Het waaggebouw werd tussen 1594 en 1599 gebouwd in renaissancestijl. De gevel is van arduinsteen, dus natuursteen, wat gezien de kostbare aanvoer tamelijk ongebruikelijk is. De stenen werden betrokken van een leverancier uit Namen. De ligging aan het Spaarne was gunstig met het oog op de aanvoer van de te wegen goederen. Het gebouw staat op een onregelmatig stuk grond, maar het gebouw biedt een harmonieuze aanblik doordat de beide gevels (voor en opzij) identiek zijn. De Haarlemse waag heeft zijn oorspronkelijke functie tot 1915 vervuld.

Teylers Museum is een museum voor wetenschap en kunst dat in 1778 gesticht werd als boek en konstzael – een openbare gelegenheid voor kunst en wetenschap. Zowel het gebouw als het museuminterieur hebben de status van rijksmonument. Het museum heeft de oudste Nederlandse museumzaal waarvan het interieur nagenoeg in originele staat behouden is. Het museum is genoemd naar Pieter Teyler van der Hulst, een rijke Haarlemse laken- en zijdefabrikant en bankier. Bij testament liet hij zijn collectie en vermogen na aan de Teylers Stichting, die onder meer de bevordering van kunst en wetenschap tot doel had.

28

De Gravenstenenbrug is een ophaalbrug, bestemd voor voetgangers in het centrum van de stad Haarlem. De huidige brug stamt uit 1950 en diende als vervanging van de brug die hier op dezelfde plaats al zo'n 600, en misschien zelfs al wel 800 jaar lag. De brug verbindt de oever van het Korte Spaarne over het Binnen Spaarne met die van de Bakenessergracht. Naast de brug bevindt zich een brugwachtershuisje uit 1954, dat na het buiten gebruik stellen van het huisje onderdak gaf aan het door kunstenaar Ramon Spiering ingerichte museum, "het kleinste museum van Nederland", dat met een knipoog naar de buurman het Teylers Museum "het oudste museum van Nederland" was bedoeld.

29

STADSWANDELING

Loop verder over Spaarne en vervolg je weg over Donkere Spaarne. Sla linksaf naar de Bakenesserstraat. In de Bakenesserstraat kruis je Teylershofjestraat en aan het eind kom je bij de Bakenesserkerk.

30

Teylerhofjesstraat

Deze straat wordt door kenners aangeduid als het meest charmante straatje in Haarlem.

De Bakenesserkerk is een kerk in het centrum van Haarlem, gelegen in de buurt Bakenes. Opvallend is de witte toren, die vrijwel gelijk is aan de toren van de Grote of Sint-Bavokerk op de Grote Markt te Haarlem.

31

Bakenesserkerk

Na de Bakenesserkerk ga je linksaf naar de Vrouwestraat. Je passeert hier een gemeentelijk monument. Ga aan het eind van de Vrouwestraat rechts naar de Bakenessergracht. Ga bij de eerste brug het water over en loop de Korte Begijnstraat in. Aan het eind van deze straat vind je een klein stukje naar rechts de Waalse Kerk van Haarlem.

32

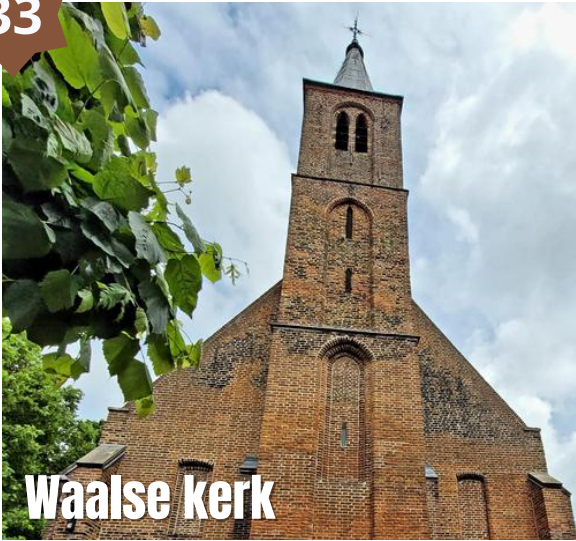

Gemeentelijk monument

In dit pand werd sinds 1958 christelijk kleuteronderwijs gegeven. De school werd in 1979 opgeheven. Het gebouw is een gemeentelijk monument.

STADSWANDELING

33

Dit is de oudste kerk van Haarlem. Tot 1586 heette het de Begijnhofkapel. De toren en eenbeukig schip werden herbouwd na een brand in 1348. Het verhoogd koor met fresco's stamt uit ongeveer 1400. De ingang met driehoekig fronton en guirlande uit ongeveer 1670.

Dit is de laatste bezienswaardigheid uit deze wandeling. Om terug te komen naar het startpunt, sla je vanaf de Korte Begijnestraat, linksaf de Lange Begijnestraat in. Aan het eind van de Lange Begijnestraat sla je rechtsaf en je komt weer uit op de Markt in Haarlem.